

Salvador Llobet: L'inici de la recerca geogràfica des de la Universitat de Barcelona

Joan VILÀ i VALENTÍ

Penso en els dos últims cursos de la meua Llicenciatura en Història (1944-46), quan vaig tenir ocasió de conèixer, com a professor universitari, Salvador Llobet. Ell s'havia doctorat l'any 1944, amb una tesi sobre el Montseny, que publicà l'any 1947 i que de nou ha vist venturosament la llum fa poc, traduïda al català (*El medi i la vida en el Montseny*, 1990). He parlat i parlo sovint d'aquest període de la geografia catalana i m'hi vaig referir per escrit precisament en l'homenatge que dedicàrem a Salvador Llobet amb motiu de la seva jubilació (*Aportacions en homenatge al geògraf Salvador Llobet*, Universitat de Barcelona, Departament de Geografia, 1979).

Llavors era l'únic que ens parlava, en les poques classes que el vàrem tenir com a professor, d'una geografia viva: de relleu i de pluges, d'aigües i de vegetació, d'homages que viuen a i de la terra. Vaig tenir ocasió de seguir-lo, al llarg d'un breu cicle complet a l'estiu del 1946, quan fou celebrat a Jaca un «Curso de Geografía general y del Pirineo». No vull pas insistir ara en la importància que per a nosaltres va tenir aquest Curs geogràfic i pirinenc; en diverses ocasions ho he fet, àdhuc per escrit.

Com a docent universitari, el Salvador Llobet més fecund, em sembla, era el de les classes pràctiques i especialment el conductor d'excursions. Arribava a una notable eficàcia quan ens parlava o ens mostrava fets i qüestions que havia una i altra vegada estudiat, posem per cas, del Montseny o d'Andorra. A vegades, el geògraf arriba a compenetrar-se íntimament amb un tros de terra o amb un grup humà. Em sembla que el doctor Llobet arribà a pensar, per exemple, que el Montseny era per a ell una espècie de propietat privada, intel·lectualment parlant, s'entén. Era davant d'unes determinades i concretes realitats quan ell endegava i estimulava els dots i la sensibilitat de cadascú, on gairebé obligava a l'observació i a la reflexió geogràfiques.

Malauradament, pel nivell acadèmic i les places que ocupava, sempre en aquella època depenents i secundàries, les tasques del doctor Llobet a la Universitat eren llavors força discontinües i limitades. Podien ésser més regulars a l'Institut de Geografia «J. S. Elcano» del C.S.I.C. Ara caldrà recordar, com també ho he fet sovint, la figura de Lluís Solé i Sabarís, que creà l'anomenada secció de Barcelona de l'esmentat Institut de Geografia, l'any 1946. Allà hi treballàrem com a becaris, un any després, Montserrat Rubió i jo mateix, començant a preparar les nostres tesis doctorals, sota la direcció efectiva de Salvador Llobet.

Des de començaments del sisè decenni començàrem a celebrar a l'Institut «J. S. Elcano» unes sessions de treball que tingueren més regularitat a partir del curs 1953-54, quan Salvador Llobet en fou nomenat col·laborador per oposició i quan ens traslladàrem a l'edifici del C.S.I.C., al carrer d'Egipcíaques. Podem dir que s'hi anaven reunint tots aquells que, d'una manera o altra, se sentien atrets en aquells moments per la recerca geogràfica i per les novetats conceptuals i metodològiques, gairebé sempre aplicades a l'estudi d'àrees i fets catalans. A més dels directors de l'Institut (Lluís Solé i Sabarís, Salvador Llobet) i dels becaris (Maria de Bolòs, Edmund Gimeno, Montserrat Rubió i J. Vilà i Valentí; aquest últim col·laborador interí des del 1956), hi assistien un bon nombre d'universitaris diversos (geògrafs, és clar; naturalistes, historiadors, economistes, etnòlegs) entre els quals cal recordar Oriol de Bolòs, Josefina Cardó, Josep Fontana, Enric Lluch, Joan Rebagliato i Ramona Violant.

Torno a reduir-me a la Universitat i penso en el paper que durant aquells anys, de 1945 a 1954, hi jugà Salvador Llobet. Em sembla ben exacte i ben just de dir que ell —ell tot sol— representava, a la secció d'Història de la Facultat de Filosofia i Lletres, la recerca geogràfica viva, realitzada amb uns enfocaments i mètodes moderns, propera sempre a les autèntiques realitats dels territoris i dels homes. Recordem també que era el primer professor de Geografia de la nostra Universitat que s'havia doctorat amb una tesi de caràcter geogràfic i, encara més, el primer en tot l'Estat espanyol que s'havia doctorat amb una tesi de Geografia regional.

A la Facultat de Ciències, el doctor Lluís Solé i Sabarís representava, des del nostre punt de vista geogràfic, el desenvolupament de la Geografia física, especialment de la Geomorfologia. A la nostra Facultat de Filosofia i Lletres, el doctor Llobet quedava, per raons diverses, força limitat en les seves tasques docents i investigadores. No era l'inici d'un desplegament de la Geografia universitària a Barcelona, fet que tardà encara deu o quinze anys. Però era ja un exemple personal —repetim-ho, sol, aïllat— d'un treball ben fet de recerca geogràfica. Quedava com un símbol que no fou eixorc i que anys a venir constituí una realitat col·lectiva, en la qual ell també hi havia de col·laborar. Però per aquella fase del cinquè i sisè decennis, ara fa una quarantena d'anys, Salvador Llobet restava tan sols, que no és pas poc i és al mateix temps mostra palesa d'un bon tremp, com l'inici personal d'una recerca geogràfica ben feta, realitzada a partir de la Universitat de Barcelona. Em sembla que val la pena de recordar-ho i d'agrair-li-ho, ara que ja no el tenim físicament entre nosaltres.